



Бүгү чурттарның пролетарийлери, каттыжыңар!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди Сөвединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 8 (13008)

1986 чылдың январь 10, пятница

1925 чылда
үндүстелген.

Өртүө 3 көпөөк.

ПАРТИЯНЫҢ XX ОБЛАСТЬ
КОНФЕРЕНЦИЯЗЫ БӨГҮН
КЫЗЫЛГА АЖЫТТЫНАР.
ООҢ ДЕЛЕГАТТАРЫНГА
ИЗИГ БАЙЫР!

1986 ЧЫЛ: СЭКП-НИҢ XXVII СЪЕЗДИЗИНИҢ, ОН ИЙИГИ БЕШ ЧЫЛДЫҢ БАШТАЙГЫ ЧЫЛЫ

ТҮҢНӨП ТУРА...

Бөгүн Кызылга партияның XX область конференциясы СЭКП-ниң XXVII съездинин бүдүүзүндө ажыттынары-биле онзагы болуп турар. Ол болза республиканың коммунисттериниң, бүгү ажылчы чоннарының политиктиг амдыралында чугула болушкуннарның бирээзи болур. Тываның аңы-бүрү булуңнарындан конференцияга кижире-биле 673 делегат республиканың 14270 ажыг коммунисттерин төлөөлөп келген. Оларның аразында хүндүлөпөгү бүртөккөн ат-алдарлыг кижилер-биле нады амжил-кинге чаа мергежил чоруур аныктар-да бар. Социалист Күш-ажылдың Маадырлары Д.Н. Ч. Ооржак, В.О. Янчат, Тес-Хеминиң мурнакчы хойжузу И.С. Данзурун, алдарлыг туудугу Е.С. Бизлева, Кызыл ТЭС ту-дуг эргелелинде мурнакчы прораб Н.П. Ботвинин, «Каа-Хем» хөмүр-даш разрезинде сурагылж экскаватор машинизи М.Н. Бергер, Кызылдың автозастелге заводунда дуржулгалыг слесарь В.Р. Хунай-оол, «Чыраа-Бажы» совхозтун саанчы-зы М.С. Донган, «Сукпан» совхозтун тракторист Т.Д. Сат дээш өске-даа мергежилдик кижилерин оон көрүп болур.

Тываның коммунисттери эдгелгич конференциязынга СЭКП Төп Комитетин догандыр болуң күрээлениң сырый катыштырган, билг-мергежили-даа, политиктиг идеяли-даа өскөн, организаци чоруу, авангарды ролу бөдөн, сан та-лазы-биле өзүп, шынар талазы-биле экинжиз келген. Партия организациаларының ажылының стил, арга-методу улам сайыраңгайып турар. Республикада ам 536 эге, 366 цех партия организациалары болгаш 446 партбөлүктөр бектеп турар. Отчеттүг үениң дүргүзүндө 22 эге, 30 цех парторга-низациаларын, 28 партбөлүктөрүн немей тургускан. Оң түңнелинде күш-ажылчы коллективтериниң политиктиг, куль-тура-мәсәлгелер амдыралында, кижизидиле амдыралында болгаш каар айтырыгына партия организациаларының салдары аажок өскөн.

Кайда-ла партия организациазы бодунуң ажылын үениң негелдезинге дүштүр тургускан, бодунуң организацизы арга-шынзат бекиткен, кижилер-биле амжилды тодаргай тургузуу, кижилер факторун күштөлдөдөрүнө сагыш салып турар болду, ында сагыла-чурум, көрүм-чурум быжыгып, прогудалар бол-гаш үрей кылып чорутар ээзеп, күш-ажылчы көргүзүл-гөр экинжип турар. Оң чикээге, Кызыл районда «Тилел-ге», Каа-Хемде «Совет Тыва», Мөңгүн-Тайгада СЭР-ниң 60 чылы аттыг, Сут-Хөлде «Алдан-Маадыр» совхозтарда, Кы-зылдың дааранылга фабрикасында болгаш өске-даа партия организациаларын кирип болур.

Конференцияны эртп турар бо үези болза, СЭКП-ниң XXVII съездинге хайыншыкының белетилдиг эң бедик чадазын кырген үези. Республиканың бүгү партия органи-зациаларыга отчет-сонгундалыг хуралдар, районнарда пар-тия конференциялары организастыг, идея-политиктиг, бедик көдүрүлүшкүнүг байдалга болуп эртен. Ол отчет-сонгундал-ыг хуралдарга, конференцияларга чер-черде партия органи-зациаларының ажылын анализтеп, сайгарып көргөш, илерет-тинген чептерини чалайдар талазы-биле оруктары айт-кан. Ол чугула кампания-биле кады СЭКП ТН-ның октябрь (1985 ч.) пленумунуң шийтирлерин амдыралга боттаң-дар дээш съездинге белетиле ажылын бүгү тала-биле күштө-лдирген. Күш-ажылчы коллектив бүгүдөзи съездинге төлөп-тиг белетирлиг ужуражыр дээш социалист чарышты калбарт-кан. Оң түңнелинде республиканың улутпур продукция бү-дүрүлгенин оон бирги беш чыл планын куусеткен, пландан ажыр 16 миллион ажыг рубльдин продукциянын немей сай-гарган, күш-ажылдың бүдүрүлгүсү 14,1 хуу өскөн. Бүдү-рүлгениң кол фондусу 17,6 хуу улгаткан. Республиканың нөдөз ажыл-агый продукциязынын нити хемчээли беш чыл иштинде 16,9 хуу өскөн. Оон бирги беш чылда күрөө-ге көдөз ажыл-агый продукциязы дуузар план: эт — 101,1 хуу, сүт — 103,6 хуу, дүк — 100,4 хуу кылдыр ажыр куусеттинген. Эртен беш чылга деңизерге чылда ортумаа-биле сүт 8 хуу, чургаа — 1,8 катеп, картофель — 1,7 катеп, ногаа — 1,6 катеп өскөн. Чүс-чүс мурнакчылар, оон-он амжил-агылар, бүдүрүлгелер 1985 чылдың болгаш нитизи-биле беш чыл пландарын хуусаадан эрте кууөткенер.

СЭКП Программаның чаа эдилгезин, партия Уста-вынга өскерилгелерин, 1986—1990 чылдарда база 2000 чылга чедир үедө СЭР-ниң экономиктиг болгаш социал хөг-жүлдөзүнүн Кол улаанышкынының төлөвилелдерин, бү-гү совет улус ышаш, республиканың коммунисттер, бүгү

ажылчы чоннары амжил-агымы өзү-биле, бедик көдүрүлүш-күнүг чугаалажып көрүп, боттарының боттук санал-аналын кирип, хамыктың мурнуна амжилдап турар күш-ажылчы коллективтеринде чептерини эдил, чайладырыңа кичээ-гейин улаандырып турар. Конференция отчеттүг үениң дү-ргүзүндө СЭКП обкомунуң кылып чоруткан амжилының өтче-дун амжил-агымы өзү-биле чугаалажып, анализтеп, сайга-рып көрүшкөн, СЭКП Программаның чаа эдилгезин, партия Уставына өскерилгелерин, 1986—1990 чылдарда база 2000 чылга чедир үедө СЭР-ниң экономиктиг болгаш социал хөгжүлдөзүнүн Кол улаанышкынының төлөвилел-дерин чугаалажып көрүп болгаш база ол ышаш СЭКП Тыва обкомунуң чаа составын, ревизия комиссиязын, партияның XXVII съездинге Тывадан баар делегаттарын сонгуур.

Республиканың партия организациазының удурутгалы-биле отчеттүг үедө болгаш нитизи-биле оон бирги беш чыл-да улус амжил-агымын бүгү адыралында бурунгаар бажым-нар кылдырган. 1985 чылдың болгаш оон бирги беш чылдың кылдырмайн турар чүүлдер ам-даа хей болуп турар. Партияның чедир кол көргүзүлгелер кууөткөдөгү болгаш чедир алдын-ган чедиркинер сагыш-сеткилдиг өртүп турар. Тываның экономиказы-даа, культуразы-даа чогуур хөгжүлдөдөн алган. Оң-биле чергелештер республиканың амжил-агыларында, улутпур бүдүрүлгелеринде, культура хөгжүлдөзүндө чедир кылдырмайн турар чүүлдер ам-даа хей болуп турар.

Улутпур, туудугу, транспортту алыр болза, чамдын күш-ажылчы коллективтерде күш-ажылдың бүдүрүлгүсү чавыс, продукцияның бот-үнези аар, шынары багай, эң ылаңгыг туудуга үрей кылып чорутар хей. Прогудалары болгаш күш-ажылдың сагыла-чурумун үзүрү улус-ла ээзевөөн турар. Оң уламындам-панын амжалдарын кууөдөп шы-давын туралар база бар. Тууду материалдарында бол-гаш өске-даа чиг этке камналга, хумагалал чепс. Эртен беш чылда 15 улутпур бүдүрүлгези сайгарылга планын, 10 бүдүрүлгө күш-ажылдың бүдүрүлгүсүн кууөткөн.

СЭКП-ниң Программаның чаа эдилгезин болгаш 1986—1990 чылдарда болгаш 2000 чылга чедир үедө СЭР-ниң экономиктиг болгаш социал хөгжүлдөзүнүн төлөвилелдеринде чуртук социал-экономиктиг хөгжүлдөзүн дүргөдөдөрүн, эр-тем-техниктиг депшилгеге үндөзүлүш, бүдүрүлгени бүгү та-лалыг интенсификациязын болгаш амжилынын бедириниң сорулганын салып турар. Бо салдыган сорулганы республикага боттаңдары дыма хей чүүлдерин кыска хуусаа-да кылдыр, ээзеш эвес күштү үндүрүп негетинип турар. Ол бүгүн амдыралга боттаңдарына тускай, шыраак эртем-билиг, дүрүлгө, бедик харыскал, профессионал каарлар, эки удурутгал, амжилды шың организастаары, быжыг сагы-ла-чурум, кижилер-биле тодаргай амжил, үе-шакты чөп амжил-лап, камнаары, материалдары, чиг этки, энергияны шың, камныг амжилдары, дериг-херекселди камнап, хумагалары, бар турар бүдүрүлгө күчүлериң дону амжилдары, бүдүрүл-гениң амжилың болгаш күш-ажылдың бүдүрүлгүсүн бедиде-ри, продукцияның бот-үнезин чигедери база оң шынарын бедиде-ри, кижилер факторун күштөлдөдөрүн негетинип турар.

Амгы үедө экономика хөгжүлдөзүн дүргөдөдөрүнүн кол ай-тырыгының бирээзи болза, кижилер факторунуң салдарын күштөлдөдөрүн болур. Каарлар-биле амжил, кижиниң амды-ралының чаагай чоруун улам экинжиде, оң культуразын, эртем-билигин, мергежилдин бедиде-ри, кижиниң амжилдап турар черинге таарымчалыг бүгү байдалды тургузары, кижиниң бо-ду-биле тодаргай амжилды чорудары, политикжизидилгелер амжилды бедиде-ри — бүгү партия организациаларының бө-гүгүгү чугула сорулганы.

Оон бирги беш чылда болгаш отчеттүг үедө чедип алдыган чүүлдерин конференцияның бедин индиринден делегаттар бо-лур-чогууру-биле үнөлөп дамдөглөшкөн, үстүндө айткан-мыс ам шийтирлөзө чогуур айтырыгына, оон ийги беш чылда салган канчаар-даа аажок улуг сорулгаларынче кол кичээгейин улаандыраар.

Ийн орденин Совет Тываның коммунисттери болгаш амжил-чы чоңу Коммунист партияны, оон ленинчи Төп Комитетин догандыр улам сырый катышканын бүгүгү конференция база катеп көргүзүр. Олар оон ийги беш чылда партияның салганы чаа-чаа сорулгаларын кууөдир дээш бүгү чүүлдерин кылып болгаш СЭКП-ниң XXVII съездин төлөп-тиг уткуур дээш социалист чарыштың кызыл туугун улам бедик кө-дүрүр.

Делегаттар Чугаалап Тур

Д. ДАВАА. Каа-Хем районун СЭКП-ниң XXV съездин аттыг совхозтун комбайнери, Социалист Күш-ажылдың Маадыры.

— 1986—1990 чылдарда болгаш 2000 чылга чедир үедө СЭР-ниң экономиктиг база социал хөгжүлдөзүнүн Кол улаанышкынының төлөвилелдерин чугаалажып көрүп болгаш база ол ышаш СЭКП Тыва обкомунуң чаа составын, ревизия комиссиязын, партияның XXVII съездинге Тывадан баар делегаттарын сонгуур.

Республиканың партия организациазының удурутгалы-биле отчеттүг үедө болгаш нитизи-биле оон бирги беш чыл-да улус амжил-агымын бүгү адыралында бурунгаар бажым-нар кылдырган. 1985 чылдың болгаш оон бирги беш чылдың кылдырмайн турар чүүлдер ам-даа хей болуп турар.

Улутпур, туудугу, транспортту алыр болза, чамдын күш-ажылчы коллективтерде күш-ажылдың бүдүрүлгүсү чавыс, продукцияның бот-үнези аар, шынары багай, эң ылаңгыг туудуга үрей кылып чорутар хей. Прогудалары болгаш күш-ажылдың сагыла-чурумун үзүрү улус-ла ээзевөөн турар. Оң уламындам-панын амжалдарын кууөдөп шы-давын туралар база бар. Тууду материалдарында бол-гаш өске-даа чиг этке камналга, хумагалал чепс. Эртен беш чылда 15 улутпур бүдүрүлгези сайгарылга планын, 10 бүдүрүлгө күш-ажылдың бүдүрүлгүсүн кууөткөн.

СЭКП-ниң Программаның чаа эдилгезин болгаш 1986—1990 чылдарда болгаш 2000 чылга чедир үедө СЭР-ниң экономиктиг болгаш социал хөгжүлдөзүнүн төлөвилелдеринде чуртук социал-экономиктиг хөгжүлдөзүн дүргөдөдөрүн, эр-тем-техниктиг депшилгеге үндөзүлүш, бүдүрүлгени бүгү та-лалыг интенсификациязын болгаш амжилынын бедиде-ри сорулганын салып турар. Бо салдыган сорулганы рес-публикага боттаңдары дыма хей чүүлдерин кыска хуусаа-да кылдыр, ээзеш эвес күштү үндүрүп негетинип турар. Ол бүгүн амдыралга боттаңдарына тускай, шыраак эртем-билиг, дүрүлгө, бедик харыскал, профессионал каарлар, эки удурутгал, амжилды шың организастаары, быжыг сагы-ла-чурум, кижилер-биле тодаргай амжил, үе-шакты чөп амжил-лап, камнаары, материалдары, чиг этки, энергияны шың, камныг амжилдары, дериг-херекселди камнап, хумагалары, бар турар бүдүрүлгө күчүлериң дону амжилдары, бүдүрүл-гениң амжилың болгаш күш-ажылдың бүдүрүлгүсүн бедиде-ри, продукцияның бот-үнезин чигедери база оң шынарын бедиде-ри, кижилер факторун күштөлдөдөрүн негетинип турар.

Амгы үедө экономика хөгжүлдөзүн дүргөдөдөрүнүн кол ай-тырыгының бирээзи болза, кижилер факторунуң салдарын күштөлдөдөрүн болур. Каарлар-биле амжил, кижиниң амды-ралының чаагай чоруун улам экинжиде, оң культуразын, эртем-билигин, мергежилдин бедиде-ри, кижиниң амжилдап турар черинге таарымчалыг бүгү байдалды тургузары, кижиниң бо-ду-биле тодаргай амжилды чорудары, политикжизидилгелер амжилды бедиде-ри — бүгү партия организациаларының бө-гүгүгү чугула сорулганы.

Оон бирги беш чылда болгаш отчеттүг үедө чедип алдыган чүүлдерин конференцияның бедин индиринден делегаттар бо-лур-чогууру-биле үнөлөп дамдөглөшкөн, үстүндө айткан-мыс ам шийтирлөзө чогуур айтырыгына, оон ийги беш чылда салган канчаар-даа аажок улуг сорулгаларынче кол кичээгейин улаандыраар.

Ийн орденин Совет Тываның коммунисттери болгаш амжил-чы чоңу Коммунист партияны, оон ленинчи Төп Комитетин догандыр улам сырый катышканын бүгүгү конференция база катеп көргүзүр. Олар оон ийги беш чылда партияның салганы чаа-чаа сорулгаларын кууөдир дээш бүгү чүүлдерин кылып болгаш СЭКП-ниң XXVII съездин төлөп-тиг уткуур дээш социалист чарыштың кызыл туугун улам бедик кө-дүрүр.

СЭКП Программаның чаа эдилгезин, партия Уста-вынга өскерилгелерин, 1986—1990 чылдарда база 2000 чылга чедир үедө СЭР-ниң экономиктиг болгаш социал хөг-жүлдөзүнүн Кол улаанышкынының төлөвилелдерин, бү-гү совет улус ышаш, республиканың коммунисттер, бүгү

ажылчы чоннары амжил-агымы өзү-биле, бедик көдүрүлүш-күнүг чугаалажып көрүп, боттарының боттук санал-аналын кирип, хамыктың мурнуна амжилдап турар күш-ажылчы коллективтеринде чептерини эдил, чайладырыңа кичээ-гейин улаандырып турар. Конференция отчеттүг үениң дү-ргүзүндө СЭКП обкомунуң кылып чоруткан амжилының өтче-дун амжил-агымы өзү-биле чугаалажып, анализтеп, сайга-рып көрүшкөн, СЭКП Программаның чаа эдилгезин, партия Уставына өскерилгелерин, 1986—1990 чылдарда база 2000 чылга чедир үедө СЭР-ниң экономиктиг болгаш социал хөгжүлдөзүнүн Кол улаанышкынының төлөвилел-дерин чугаалажып көрүп болгаш база ол ышаш СЭКП Тыва обкомунуң чаа составын, ревизия комиссиязын, партияның XXVII съездинге Тывадан баар делегаттарын сонгуур.

Республиканың партия организациазының удурутгалы-биле отчеттүг үедө болгаш нитизи-биле оон бирги беш чыл-да улус амжил-агымын бүгү адыралында бурунгаар бажым-нар кылдырган. 1985 чылдың болгаш оон бирги беш чылдың кылдырмайн турар чүүлдер ам-даа хей болуп турар. Партияның чедир кол көргүзүлгелер кууөткөдөгү болгаш чедир алдын-ган чедиркинер сагыш-сеткилдиг өртүп турар. Тываның экономиказы-даа, культуразы-даа чогуур хөгжүлдөдөн алган. Оң-биле чергелештер республиканың амжил-агыларында, улутпур бүдүрүлгелеринде, культура хөгжүлдөзүндө чедир кылдырмайн турар чүүлдер ам-даа хей болуп турар.

Улутпур, туудугу, транспортту алыр болза, чамдын күш-ажылчы коллективтерде күш-ажылдың бүдүрүлгүсү чавыс, продукцияның бот-үнези аар, шынары багай, эң ылаңгыг туудуга үрей кылып чорутар хей. Прогудалары болгаш күш-ажылдың сагыла-чурумун үзүрү улус-ла ээзевөөн турар. Оң уламындам-панын амжалдарын кууөдөп шы-давын туралар база бар. Тууду материалдарында бол-гаш өске-даа чиг этке камналга, хумагалал чепс. Эртен беш чылда 15 улутпур бүдүрүлгези сайгарылга планын, 10 бүдүрүлгө күш-ажылдың бүдүрүлгүсүн кууөткөн.

СЭКП-ниң Программаның чаа эдилгезин болгаш 1986—1990 чылдарда болгаш 2000 чылга чедир үедө СЭР-ниң экономиктиг болгаш социал хөгжүлдөзүнүн төлөвилелдеринде чуртук социал-экономиктиг хөгжүлдөзүн дүргөдөдөрүн, эр-тем-техниктиг депшилгеге үндөзүлүш, бүдүрүлгени бүгү та-лалыг интенсификациязын болгаш амжилынын бедиде-ри сорулганын салып турар. Бо салдыган сорулганы рес-публикага боттаңдары дыма хей чүүлдерин кыска хуусаа-да кылдыр, ээзеш эвес күштү үндүрүп негетинип турар. Ол бүгүн амдыралга боттаңдарына тускай, шыраак эртем-билиг, дүрүлгө, бедик харыскал, профессионал каарлар, эки удурутгал, амжилды шың организастаары, быжыг сагы-ла-чурум, кижилер-биле тодаргай амжил, үе-шакты чөп амжил-лап, камнаары, материалдары, чиг этки, энергияны шың, камныг амжилдары, дериг-херекселди камнап, хумагалары, бар турар бүдүрүлгө күчүлериң дону амжилдары, бүдүрүл-гениң амжилың болгаш күш-ажылдың бүдүрүлгүсүн бедиде-ри, продукцияның бот-үнезин чигедери база оң шынарын бедиде-ри, кижилер факторун күштөлдөдөрүн негетинип турар.

Амгы үедө экономика хөгжүлдөзүн дүргөдөдөрүнүн кол ай-тырыгының бирээзи болза, кижилер факторунуң салдарын күштөлдөдөрүн болур. Каарлар-биле амжил, кижиниң амды-ралының чаагай чоруун улам экинжиде, оң культуразын, эртем-билигин, мергежилдин бедиде-ри, кижиниң амжилдап турар черинге таарымчалыг бүгү байдалды тургузары, кижиниң бо-ду-биле тодаргай амжилды чорудары, политикжизидилгелер амжилды бедиде-ри — бүгү партия организациаларының бө-гүгүгү чугула сорулганы.

Оон бирги беш чылда болгаш отчеттүг үедө чедип алдыган чүүлдерин конференцияның бедин индиринден делегаттар бо-лур-чогууру-биле үнөлөп дамдөглөшкөн, үстүндө айткан-мыс ам шийтирлөзө чогуур айтырыгына, оон ийги беш чылда салган канчаар-даа аажок улуг сорулгаларынче кол кичээгейин улаандыраар.

Ийн орденин Совет Тываның коммунисттери болгаш амжил-чы чоңу Коммунист партияны, оон ленинчи Төп Комитетин догандыр улам сырый катышканын бүгүгү конференция база катеп көргүзүр. Олар оон ийги беш чылда партияның салганы чаа-чаа сорулгаларын кууөдир дээш бүгү чүүлдерин кылып болгаш СЭКП-ниң XXVII съездин төлөп-тиг уткуур дээш социалист чарыштың кызыл туугун улам бедик кө-дүрүр.

СЭКП Программаның чаа эдилгезин, партия Уста-вынга өскерилгелерин, 1986—1990 чылдарда база 2000 чылга чедир үедө СЭР-ниң экономиктиг болгаш социал хөг-жүлдөзүнүн Кол улаанышкынының төлөвилелдерин, бү-гү совет улус ышаш, республиканың коммунисттер, бүгү

ажылчы чоннары амжил-агымы өзү-биле, бедик көдүрүлүш-күнүг чугаалажып көрүп, боттарының боттук санал-аналын кирип, хамыктың мурнуна амжилдап турар күш-ажылчы коллективтеринде чептерини эдил, чайладырыңа кичээ-гейин улаандырып турар. Конференция отчеттүг үениң дү-ргүзүндө СЭКП обкомунуң кылып чоруткан амжилының өтче-дун амжил-агымы өзү-биле чугаалажып, анализтеп, сайга-рып көрүшкөн, СЭКП Программаның чаа эдилгезин, партия Уставына өскерилгелерин, 1986—1990 чылдарда база 2000 чылга чедир үедө СЭР-ниң экономиктиг болгаш социал хөгжүлдөзүнүн Кол улаанышкынының төлөвилел-дерин чугаалажып көрүп болгаш база ол ышаш СЭКП Тыва обкомунуң чаа составын, ревизия комиссиязын, партияның XXVII съездинге Тывадан баар делегаттарын сонгуур.

Республиканың партия организациазының удурутгалы-биле отчеттүг үедө болгаш нитизи-биле оон бирги беш чыл-да улус амжил-агымын бүгү адыралында бурунгаар бажым-нар кылдырган. 1985 чылдың болгаш оон бирги беш чылдың кылдырмайн турар чүүлдер ам-даа хей болуп турар. Партияның чедир кол көргүзүлгелер кууөткөдөгү болгаш чедир алдын-ган чедиркинер сагыш-сеткилдиг өртүп турар. Тываның экономиказы-даа, культуразы-даа чогуур хөгжүлдөдөн алган. Оң-биле чергелештер республиканың амжил-агыларында, улутпур бүдүрүлгелеринде, культура хөгжүлдөзүндө чедир кылдырмайн турар чүүлдер ам-даа хей болуп турар.

Улутпур, туудугу, транспортту алыр болза, чамдын күш-ажылчы коллективтерде күш-ажылдың бүдүрүлгүсү чавыс, продукцияның бот-үнези аар, шынары багай, эң ылаңгыг туудуга үрей кылып чорутар хей. Прогудалары болгаш күш-ажылдың сагыла-чурумун үзүрү улус-ла ээзевөөн турар. Оң уламындам-панын амжалдарын кууөдөп шы-давын туралар база бар. Тууду материалдарында бол-гаш өске-даа чиг этке камналга, хумагалал чепс. Эртен беш чылда 15 улутпур бүдүрүлгези сайгарылга планын, 10 бүдүрүлгө күш-ажылдың бүдүрүлгүсүн кууөткөн.

СЭКП-ниң Программаның чаа эдилгезин болгаш 1986—1990 чылдарда болгаш 2000 чылга чедир үедө СЭР-ниң экономиктиг болгаш социал хөгжүлдөзүнүн төлөвилелдеринде чуртук социал-экономиктиг хөгжүлдөзүн дүргөдөдөрүн, эр-тем-техниктиг депшилгеге үндөзүлүш, бүдүрүлгени бүгү та-лалыг интенсификациязын болгаш амжилынын бедиде-ри сорулганын салып турар. Бо салдыган сорулганы рес-публикага боттаңдары дыма хей чүүлдерин кыска хуусаа-да кылдыр, ээзеш эвес күштү үндүрүп негетинип турар. Ол бүгүн амдыралга боттаңдарына тускай, шыраак эртем-билиг, дүрүлгө, бедик харыскал, профессионал каарлар, эки удурутгал, амжилды шың организастаары, быжыг сагы-ла-чурум, кижилер-биле тодаргай амжил, үе-шакты чөп амжил-лап, камнаары, материалдары, чиг этки, энергияны шың, камныг амжилдары, дериг-херекселди камнап, хумагалары, бар турар бүдүрүлгө күчүлериң дону амжилдары, бүдүрүл-гениң амжилың болгаш күш-ажылдың бүдүрүлгүсүн бедиде-ри, продукцияның бот-үнезин чигедери база оң шынарын бедиде-ри, кижилер факторун күштөлдөдөрүн негетинип турар.

Амгы үедө экономика хөгжүлдөзүн дүргөдөдөрүнүн кол ай-тырыгының бирээзи болза, кижилер факторунуң салдарын күштөлдөдөрүн болур. Каарлар-биле амжил, кижиниң амды-ралының чаагай чоруун улам экинжиде, оң культуразын, эртем-билигин, мергежилдин бедиде-ри, кижиниң амжилдап турар черинге таарымчалыг бүгү байдалды тургузары, кижиниң бо-ду-биле тодаргай амжилды чорудары, политикжизидилгелер амжилды бедиде-ри — бүгү партия организациаларының бө-гүгүгү чугула сорулганы.

Оон бирги беш чылда болгаш отчеттүг үедө чедип алдыган чүүлдерин конференцияның бедин индиринден делегаттар бо-лур-чогууру-биле үнөлөп дамдөглөшкөн, үстүндө айткан-мыс ам шийтирлөзө чогуур айтырыгына, оон ийги беш чылда салган канчаар-даа аажок улуг сорулгаларынче кол кичээгейин улаандыраар.

Ийн орденин Совет Тываның коммунисттери болгаш амжил-чы чоңу Коммунист партияны, оон ленинчи Төп Комитетин догандыр улам сырый катышканын бүгүгү конференция база катеп көргүзүр. Олар оон ийги беш чылда партияның салганы чаа-чаа сорулгаларын кууөдир дээш бүгү чүүлдерин кылып болгаш СЭКП-ниң XXVII съездин төлөп-тиг уткуур дээш социалист чарыштың кызыл туугун улам бедик кө-дүрүр.

СЭКП Программаның чаа эдилгезин, партия Уста-вынга өскерилгелерин, 1986—1990 чылдарда база 2000 чылга чедир үедө СЭР-ниң экономиктиг болгаш социал хөг-жүлдөзүнүн Кол улаанышкынының төлөвилелдерин, бү-гү совет улус ышаш, республиканың коммунисттер, бүгү

ажылчы чоннары амжил-агымы өзү-биле, бедик көдүрүлүш-күнүг чугаалажып көрүп, боттарының боттук санал-аналын кирип, хамыктың мурнуна амжилдап турар күш-ажылчы коллективтеринде чептерини эдил, чайладырыңа кичээ-гейин улаандырып турар. Конференция отчеттүг үениң дү-ргүзүндө СЭКП обкомунуң кылып чоруткан амжилының өтче-дун амжил-агымы өзү-биле чугаалажып, анализтеп, сайга-рып көрүшкөн, СЭКП Программаның чаа эдилгезин, партия Уставына өскерилгелерин, 1986—1990 чылдарда база 2000 чылга чедир үедө СЭР-ниң экономиктиг болгаш социал хөгжүлдөзүнүн Кол улаанышкынының төлөвилел-дерин чугаалажып көрүп болгаш база ол ышаш СЭКП Тыва обкомунуң чаа составын, ревизия комиссиязын, партияның XXVII съездинге Тывадан баар делегаттарын сонгуур.

Республиканың партия организациазының удурутгалы-биле отчеттүг үедө болгаш нитизи-биле оон бирги беш чыл-да улус амжил-агымын бүгү адыралында бурунгаар бажым-нар кылдырган. 1985 чылдың болгаш оон бирги беш чылдың кылдырмайн турар чүүлдер ам-даа хей болуп турар. Партияның чедир кол көргүзүлгелер кууөткөдөгү болгаш чедир алдын-ган чедиркинер сагыш-сеткилдиг өртүп турар. Тываның экономиказы-

БЕШ ЧЫЛДЫҢ БАЗЫМНАРЫ

төр бар, ыңчалза-даа ушкү
зүңгө хөрөк шыыглар кел
бәзи. Панельдер келзе-даа
быжыглаштары чок болур
дур. Бо бүгү шалтараазын
нардан ийгиң краң аялда
вайн турар — деп бригадир
партияның область конферен
циясының делегаты И. М.
Карпов чугаалады.

Хайшракан даянык эдэонге чаа хоорайнын баштайгы ба-
жыңныцн таваан салгандан
бээр ур болбаан. Бөгүн Чаа
Шагаан-Аргы алды микрора-
йондан түртүстүгүан амгы уе-
ниц хоорайн аларган. Өрткөн
беш чылда сес чүс, чүглө
1985 чылда бөзин ийи чүс се-
зөн өгүбүслер чаа чаагыжы-
ныц түтүгүан бажыңнарже
көшкөн. Чуртталга бажыңна-
ры-биле чергелештир бугу-
рулге, социал-культура объек-
тилери түтүтүүн турар.

Улгери аныкытарга улуг сал-
дарыг болуп турар. Тудун
жууң ажилыгын онзага
талларын, оон харымсалта
лыгын чаа ачылдап келгелге
нерге ол билиндирип сурга-
келген.

* Виктор Егоровтун баштап-
тамы-биле дашчылар Геннадий
Куликов, Георгий Позд-
неев кранцың көдүргөн улуг
каналарын итпоз, монтажи-
стиктер Николай Чамзыры-
ков, Илюминотий Хайнацков

Суурлагч краншар-биле деиштериг беш кээт панель бажыңнар чыскаалыккан Са-ан-Шуенск кудумчузуна кедиктин. Бажыңнарын ду-гаары он-даа четпез. Кээт бажыңнар чамында шитир кыскалар кыскалар Оларын чогуунда хоорайда кыска-тайым чус чээрби аал чурт-таар ийи угут бажыңны ту-дун эгезин. Бирөөнүң үшкү калдыкын ханазы доозар четкени. Мында СОКП обком-нуң кекжигу, Тыва АССР-ни алдарыг тулугузу Ин-нокентий Маркеловск Кар ю-тур бригадада жымалат. Бирөөнүң уулу Кекжигу ал тулугузунал Уккен агай ду-гаалыг бригадининг удуртка коллективни чил түңсели-биле чарышка тикелек болган. Коммунист кижининг хуула оларны быжылгаан тур. Ка-раа кезауду-де бир калы-тын чартыг беини угут.

— Саан-Шуенск ГЭС-тин туз эреми кедүрдүл, Тывага удавас челип келир. Уе би-ти манавас. Өргү хоорайда кыскалар кыскалар кекжур. Ылаңагаш чуртта-лаа туудун шапкынчидары бастинг кол сорулгавас болу-ру Партиянн сьездинеги бе-летел чоруп турар бо ха-рыскалгалыг үеде туулу-жымалында жохулашкыны-ажип эртер даш кол дымал-ажылдары бистен, ажал-жымаларда бастеттинг турар. Амты үеде ийи алачте-биле ажылдаат эгеледини-Ажалчынарнын күжүл дол-ажылгаар дие, хандырлаа-чуртун экижидары чутула.

Бешки каттык херек бол-

Чаа хоорай туттунуп турар. Тулагуун темпизин дугреде дингине болгаш ооң шыгырын экижидеринге, тулагууларын ачылдып, чурттаарына ба база дыштарынга таарымчалыг байдалдарын тургузарынга коммунистерини улачу улау. Нийтизичелестре бежен тулагуу, он чоллачы партия кегини уч. Олар эки ажил-херектерини эгелекчилери болуп, ажилды удултур, организаастаар, коитрольдар херекке илсекпейли болар, хирини билдирер.

өлө киргип турарлар.
Аймагыла беринген, ха
ымсалгай коммунистер
Чажо, жоуаңа
гый ажалды. Ирилчак
рудары Алвентин Билчак
Асиенч дилди. Шварск
чилери болуңчу мерзег
лине хандишымды, салга
ча-чуруму азынчарга ке
рекке Тыла АССР-нн Дээд
Советтин депутаты үлүң
ниирширген, коллектив
куш-ажалчы чединишкере
ге мөбөнч шылан. № 18
КМК-да уацоток началтыг
Г. Г. Хтаев, № 42 уацот
режелине парбалуң уду
туркучу О. Л. Федорова,
берилчекчи Тамара Вауу
Оланда Анищенко болаш
Оланда партияны саала
дип ала остондиги ала ку
дип турарлар. Чарышты
организастаары, чармга ай
тыры, сагылга турар кому
нистердин кичингейинин тө
нүстө.

Бо беш чылда муң ажыг
ең-бүлелер чаа хоорайын
чурттагачылары болур. Бо чы-
лыи цемент заводунун, нефть
базанын, септелге мастер-
скаязынын тууду эгелер. Ке-
лir чылйн бээрер чакча бло-
тары бүдүрер, сүт болбазы
радыр заводтарын, устыиын
кымылар фабриказынын ту-
уду планнатынган. Баула-
дар орудун, эштир бассей-
деш еске-даа туудуглар борта
немежir.

«Мэцн туткан бажыным хоорайм бо» деп, тууджулар чоргарал-биле чуттааларлар. Партияның телевиденьяныи олар коммунистерни ууртутлаам, бил амыдыралга боттандырам, чаа хоорайны тутуур аас-кежиктиг болганнар. Кудумчуду чаптар хелгуу кончур чулуулаан. Терзон хоорайны ажики чыгышны салгаан улам чаартылар.

О. ОХЕМЧИКТИН фотолары.

A black and white photograph of a building with a striped awning. The image is partially obscured by a horizontal line and a diagonal hatched pattern at the bottom.

да малдың бажы сөс чүс чүс
гам. Алдын-кыс Санаа-Б
йыровна чүгле сүт бүдүрер
болгаш садарын эвес, эт
дүрерин болгаш садары
мал бажын өстүрерин,

уксаазын экижидерин болг
продуктулуун бедидерин —
талазы-биле совхостун кү
не мурнууга планннг она
даларын боттандыраарын би
дорт харыылап турар.

Коллектив чылда алчус тонна сүтүү бүдүрүп чыгарар. Бо көргүзүг Бай-Тай Мөнгүн-Тайга, Өвүр, Тока Эрэни районнарым тус-түзүндө курунени садар сүдү берчү хай ферманын сүтүсү.

ден жи. Ферманың сүт са-
рының беш чмы планы
бирде, а доозукчу чылдыс
тябрь бирде күөсеттинген.
дөрт саанчылыг, алды кад
чылыг болгаш беш бм
ажаакчылыг — шупту чө

би беш кезигүүнүг — бо
чии коллективтин кезигүүн
ря, шынап-ла, үжөн-дөрт
кижи шинчилиг ажылдап
рар. Олар он ийги беш чы
лын баштайгы чылынын би

ги кварталынын сүт бүдүр болгаш ону садар талазы-ле ферманын планын СӨК нин XXVII съездинин ажыттынарынга чедир күү дигиптери хүлээнген ажыл турарлар.

ын, 1986 ч. январь 10

ам-даа аялбай чүс өт-бүлөн
көжүрөр. Ыңчангаш чурттал-
га туудуу шапкынчыдары
бистиң кол сорулгавы болду.
Партияның сөөдизинге бе-
леткен чоруп турар бо ка-
рымсалгалың үөдө тууду
ажылында жомудаашкыны
ажип эртер дөшт кол дымды
ажылдаары бистен, ылангы,
коммунистерден негеттин
турар. Амгы үөдө ийи ээлче-
биле ажалдап өгөлдөдү.
Ажылчынарынн кужу дол-
аажылгаар дие, хандырыл-
чурумн эжикидир чутула.
Бешик каятка керек блок

В. КОШЕЛЕВ — Кызылдын № 1 АТБ-зинд чолаачылар бригадири.

[illegible]

жана чылаа багыт үчс жамал-
лаан болгуч түкс сайгарыл-
гамнын баша түкс сөөртүлгө-
нүн планнарын, социали-
стик түзөлгөлерин күөтөстө-
сөүК-нүн XXVII съездин
талегин уктур деп кышты-
рылгы: социалистик карыша
идекейин киргиз, экс түн-
дөргөн чедиң ап кедизис.
АТБ-де ажилда организмо-
лорго эмгек, салгыла-
тууру болгуч түкс сөөртүл-
гө-нүн ажил чорун келет. Маана
башта партия организмалы-
нн уауртукчу ролу уктур
болгач, СӨКП өбөмүктү биро
ко кижитүү. Түкс АССР-нн
транспорттуу алдарын
жамалдакчыма А. Галайко шы-
наш, бутурдугеин мураккач
жана эмгек човалчыларга
үдөтөр-жаны болушман, кеңи-
ннн амьдырылгыш иде-
кейин кирилди човур кул

[illegible]

пшеница чонуга 6289,6 муң рубльге ачы-дузаны чедирген азы пшеница күдүгөннөлдө 289,6 муң рубльге хөй болган. Хосрайынч чонуга ачы-дуза чедиргенгиз пшеница 106,4 муң рубльге келген, ачы-дуза пшеница амыр 247 муң рубльдин ачы-дузаны чедирткенге. Көздөңч чонуга ачы-дуза чедирери 102 хуу күстөнгизге, пшеница амыр 42,5 муң рубльге ачы-дузаны чедирген.

◎ Чурттакчы чонун кижи сайына онаштыр ачы-дуза чедиргенге 22 рубль 68 кепекке, он иштине хоорай чурттакчыларына — 32 рубль 33 кепекке, көздөңч чонуга — 14 рубль 28 кепекке ч-

А. ХОВАЛЫГ.

ЧУРУКТА: Чаа микрофон, Тыһа АССР-ниң алдарлыг тудугжузу И. М. Карпоутудуг шөлүдө.

О. ОХЕМЧИКТИҢ фотолары.



К. ЯРОСЛАВЦЕВА —
Кызылдын № 15 школы-
зында партия организа-
циясынын секретары.

Тывадын коммунисттеринин
кооперациялыкта делегат бол-
уп киржир аас-кекич менз
тавыршынынга өөрүт түрү-
мөн. Чурттузун келер төрө-
— амык салгады өөрөдө
жизинжир карымсызталы
болган бунини херисте
чакчалары бастер, балчы
тар аланды коммунистер
бу дүнерде ылгал ажил-ча
репертивисти түнөп көрү-
шүдүдүн, болуштуз мурун
ауска чаа оорутталарын сеп-
мил түрүр бин.

Сомдуг кыл чык чүтүн-бө
е омайттай? Нията билд

болташ профессионал школа-
лар реформазин амьдралда
боттайрыгын эгэлэн болтай
бис. Республиада болташ
хоорилдаа чухал ажиллар
болташ. Материалдыг ба-
за бичиглэл орол. Чад ш-
лаар, асли-сад, тулгуур
турар. Кымыл хоорилгын муруу
райондаа чад уур-
садг эрткн чмыл ажиттын-
га. Школадарыны күн-
ажыла белегтары элэн эн-
жюл.

«Школа өөрннчилгилерин
өөрлэлтенин болташ күш-
ажылын шымыр дэшт ха-
мылсалагч өөрүкн кини-
гн хушгаар» дэл СЭП
Програмамын чад ха-
мылс бичжэ. Уургалар
өөрлэлтег мөдөлдөйл ха-
мдалтага, бичгн сымгал-

Кижизинде айтырталарын дугайым конференция чугалажарымыз чугамак. Коммунизм кижизинде айтырталарымиз аминер доктвал-институттерин кутуелде дзш белин, идиелер-беле акимдарды, школалын коммунистерин ук



...оругуларын шийтирилэ-
ринче мобилизастаары оңа-
муга деп санап турар мен.

© Баранын үүрмектеп
садары (кыитинин) чөмө-
нөлөсү-биле калы) зоо-
лукчу чалла 288 жыллон
рубла четкен болгаш ол
көргүзүп бир куртакчыга
онааштыр 1024,9 рубль
болуп турар.



БЫШЕ ЖИЗНИ

да малдым бажы сес чүс чүс
гам. Алдын-кыс Сена-В
йровна чүгүс сүт бүдүрер
болгаш сааларын эвес, өзг
дүрлерин болгаш саалар
мал баккын астыртын, са
уускалын еккижарын болг
продуктууун бааларын —
таалави-биле совхозтук ку
на мурунуга планынг оуна
даларын боттандырмын би
дорт харымал туурар.

М. СУВАН — район эмнегезинде партия органдарынын секретары.

Коммунисттеринин жөлөгүндө XXV шуугагына чыгаала жый көр деп турары сөздө мурунун документтеринде совет кижилеринин калкынын жана доктарма кижилер деп айтылат. Сөздө мурунун бул чыгууда документини мезгилдеп акылдап турарын Танды район эмнегезинин коллективинин аял-ишчилери укурду суктургал-ды тапкыжыл, өөрөңсө, ону чыгуудатутун деген киши турар.

Эмчи киши болганында, совет кижилеринин калкынын жана дугайында саягы сая калкынын жайыра чыккан. Оң чыгуу жеминин калкынын эмчиле кызыгыларлар болганында деп болзар мен Чоңун калкынын — совет

инститетдин национал байла. Бичангаг ону камгалаар элш бугу кужауат, мергеливисти чогуун кадыкшылыга бараалдаг хужуэляе бис.

Аргалавшыныга болган аа котолониме ууду демиселди кутулдырин чорутуланын түтүшкенде, аргалаар чорук элчиле бар чыдар. Бичангаг хостуу, уун шыа, чентуу, амыкталаринче сайн салдыр, орекон чутула айтырды болотур. Кижилери де кижизилдеринге хай куту чуту тур болгай. А бугу кутуш кижизилдеге салдыр болотур деп саялдыг мей.

Чая-ла ууд кижизинье 1985 чылда дуэди болшм ортуман чыгар. Бичангаг 10 жашаа болгон бисе, немееж келди. Район кижилегини материал техниктег базаван бичымг

Тайдымды коммунисттер бекууду ички мени партиянын XX област конференциянын делегацияга сонгуу, тууга идегелди кергусту. Республиканын коммунисттеринин мурдуна туруу туур шийитирлер ужурууга чутуга айтырлыгылары партиянын XX област конференциясына чутуга алажашын керуге киржи рас-кежикит болдум. Конференциянын ажылы доустру салдымга келгеш, конференцияга чутуга алажашын чутуга алырлыгыны ажылдап туруу коллективтеринин коммунист буртууге чадир мей.

Чээрби үш харлы комсомолчу санчы Алым-кыс Дүргүн сут-бараян фермизат, эргелечкенин чээрби ич чыл мурунаа СЭКП-и XXII съездин атыг колхоз тун баштаар чери даанын. Ол төдө Алым-кыска бичкинн аажок чүө, шыыр быамага куш тептес чыгыг. Ыччалда-даа шимчигени шуудуруу кайгамчык. Тутк-ажылын кыял-ла төңүчү-чөддүр. Өрүнгө эпигичү-дек, дуузарлар. Баштактан чогел баа билер. Белек үдарава, бергелерге торулб. Ол илдың шынарлары-бир фермизат өскө дүрүктөлгөн санчыларындан ытталы турган — деп, кычан колхоз баштаар челин дартат.

турган, амыгы үеде күн
жылдын болгаш Ада-чүрө
түн Улуг дайыннын хоо-
ну, СЭКК-ин XXV съездин
иштер дагалды Тимойф Е.
Левченко Пичен-оол сакта-
лар — Ол чыңдарла бисте
колхозтуу дамалы болуп
амырдыралы, оон иштине
Адым-кымтын кутайын Со-
чук Калбакайеркович То-
бокудун «Хайрыяныктыла»
деп номунга толгары бизис.

— Бу уруум эргелекти
турла, фермага саяачлык
кирим. Могаар, шылар да
чүте билбес, кызмак-ла-
чыс. Ол-ла хамык мал чем-
курал-сутулаа деп дүтрөн
ган харизидне, биске хаму-
даш-лаа сөөртүрүн бээр, ба-
жын балгандыкыс септел-

экинче, уруг-дарымыз кичине балдардын бейни кичире болуп уруг болбайт. Ферма кичине кызыл тукуттары болгач кичине шапталдарын чапалык келгенгине база мезең кичине орден-хавия-бизе шапталдары, Тыва АССР-ин дарылар, малчыны хулулар атка кеткенгине оюн кичире уругу улуг — деп, Маалымат коммунист Дуктук Девел ойна Ондар сатыш сетиле кичине хавиямында чутуялар орап.

СӨКК-ниң ХХХ сөөдө аттыг совхозтук Дертти сарбара фермазы — улуг ферма, агаа хостаткан эргелчидеа туруп болур. Ылар сарбара нике бейни үш чак аажыт, а нийти мыйкысты

Коллектив чыдаа аячусу тоңна сүтү бүдүрүп бар. Бо көрүзгү Бай-Тай Менгун-Тайга, Овур, Тоо Эркин райондарым тусунда уюла крушение садар сүндүдөн хей. Ферманчы сүт садыны беш чык паныи мы бирде, а доозукчу чыдамс табыр бирде күүстөтөн. бирдерт саянчылыг, аалы кыды чымыз болгаш беш бим ажавакчылыг — шүптү чык би беш кежигүнүг — бо беш коллективчи кежигүнүчү, шынаа-ла, үжөн-дөр кижжи шынчылыг аякылдан бар. Олар оо кийги беш алым баштайгы чымынчы кийи кырталарыны сүт бүдүр болгаш ою садар талаам-ле ферманчы паныи СӨК ниң XXVVI сөөдөсүн аякыттарына чедир күүдиптери хүлөтөн аякыл турлар.

Ш ы н _____ 2-ги арын. 1986 ч. _____ январь 10

ПАРТИЯНЫҢ
ХХ ОБЛАСТЬ
КОНФЕРЕНЦИЯСЫ

Вистиң коллективтин ажы-
чишчилери сөзүн ээлеп, он
бирги беш чылдын оонаалда-
ларын куүсеткен. 237 муң
рубундун продукциясы бү-
дүрүр планамысты 238,1 муң
рубуге куүстеттис. Куш-
айымдын бөдүрүктүтү оон
мурундаагы беш чылга ден-
изрге он ийи куш екен. Бир
кижиге оонаштыр агы-дуза
чедирери база сөздөдөй бол-
ган.

Коллективте, партия эге организацияны кейинки организацияларын, даянагы, тарбиясы, организастан, амжалта мураккач ара-дуржулганы шынчылдыгынан хемчеглерин ач чоруду калган. Уейта он аялди коммунистти кол уастокторда таарыштыр тургускан болгаш партияжи даалта куусулдегизин контролылаган. План куусулдегиз хамдыр, куш-ахылдын бтуду, ркчкучуны сакдыр, чогуу чалы-дуу чалыгызгыз хамдыр, саткын дукуму болуш, ала-чулаагыз болуш айтырларынан партия куралдарына чуугалажик; кулзеп алаган шынтырлер куусулдегизин организастан турар.

Доозукту чыла кылган
ажылчыны база туняп,
мурунгу кылза чогуур
чулдуерни дугуржуп чуга-
лаштыр турар бис. Ортен чы-
ны планда ажыр 2,8 му
рубляни продукцияны буту-
дугурус. Ажылчы чонта он
беш хевярин ачы-ду-
заны чедирин турар бис. Оон
иштинде он уш хевире ачы-
дуза чедирлегизини планы
куттугестан. Чаа беш чылда
ачы-дуза чедирлегизини хе-

вирлерин он сес чедирер де
эзелээшкинни бүдүрүлгени
коммунистери саналдаан. Ча
беш чылда шалыпчы ажы
даарынче утлаган еске-да
ажылды коммунистер органи
застан турар. Кол-ла чүүл-
чылдың эзеинден тура-л
темпини кошкатпазы, ден
дески ажылаары болур. Бу
гу ажыл-ишчилерин күзөл
кылар.

«СӨКЖ-яңы XXV» ээдин-
эинге — чылымчы 27 дека-
да! Бүгү социалисттик чарык-
та бүтү коллективт хаара а-
тууга. Соң мурунку омуру-
ларында кирген коммунисттер
комсомолчулар өззөт ээ-
Чалыж партиянын област-
конференциясынын делегаты
М. Доржсэвэ, анын аты-
бирги беш чылдын планын
чединикиниг куушетиң, а-
бу чылдын фэралдын үлүгү
де аялдап турар. Ош муну
каш коммунист З. Хомушчи
чалынын 105,8 хуу, С.
Ооржак 138 хуу куушетиң.
Комсомолчу-аияктар брига-
дасынын кемжитиң баш та-
маш М. Токшын беш та-
машына баш куушетиң, сөзү-
дөдөдөдө.

Бистиң коллективте партия райкомунун, райүткөсүнүн комсомол райкомунун шилчир Кызыл түгү каш уда чаалап ак келген. Он ийик беш чалдың баштайгы чыгылында эгелеп темини нош катпай шапкынч ёзу-бил ажалдаар бис.

В. САТ
Өвүрүң чоңуң амыдырал хандырыңга буга-рүгө эргеленде партия организациясының секретары.

Коммунистгү партианга
хүрээлэнгийн хэргээр үш ха-
лыг турган, 1944 чмд,
февраль 10-да, Ленингра-
дэш туучушкуннар үзэж и-
кирген мөн. Мөнх комсо-
лап тургамын үсэр-бөө ра-
чдугаи ний коммунист. У-
комсомолду турган бэй.

Ленинград дэш туучуш-
куннаар найз-хире аар бер-
болгани кмтм-да бидинги.
Оз туучушкуннарга эре-
маадаргыг киришмн да-
мёнө 1944 чмдиг июль
коммунист болганимдан ба-
чартыг чыл-да четшиномд
Совет Эмелингинг Маадры-
бекит агты тэмьсэн. Оз че-
мөнө уугу чограалды бол-
дуур, бедик харымсалган
хүлэдиринг чортуу. Оз ту-
чушкуннар соонда, Наро-
хоорй чоогута болган с
гиржиж алмышнынга нийж
шөйтүү тэвэлэньга аар бе-
лыгаткан. үр эметтөлөг
соонда, табың иште шилч-
чанар ужурга тааврынш
мөн.

1940 чылдан эгелеп Тыва ажилдап, чурттап келгеним бо. Колдуунда-ла автобазаларга ажилдап чордум. Бежер чылдарың баштайгы чылдарында Кызылдың пассажирлер автобазасынга баштайгы автобустар келгелер. Оларын бистин хоочун чолалчыларымыс В. Сапогов, О. Хажиков олар башкарып турганар. Хоорайның чуртта

[illegible]

СЭКП-ияң XXVІІ съездин
60 чындаң кол болуштуң
болур. Амың дөз съездин
көөр журутук чуғал до
ментилерин чуғалас
кыны чуғта калбарың. А
тавка ескерткелер төлө
делдиңе партиянң өз ор
низацияларының ат-адар
беңдер дээниң бугу са
соткилдең чуғулдуңу
мен. Чүе дөз партиянң
ганизациялар куш-ажыл
коллективдер ажил-хез
ти дүргөдөриниң кураал
лары дилеп тыңарың, м
жилерин ажил-агылдуң
рука кижизиндеринге чуғ

күш болур.

Эзелтен турар чаа чымдыктуу совет кишилер болгон делегейин уластуру чечкенин алымын башкалардын алымына башкаларга табын тургузууларын күтүп уктаганын, бир чалла-даа делегейге байланганын болуп арттышкан. Анык эсептен дайын халыктын көбөйсөңөр. Бичангам беттер, дайын хоочуларынын алымын чоруктар кутайлыгы дайынга уластурууларын дайын ооруктар кутайлыгына бича чалган бекер турган бисе. Удуртуп турарын Рубинанын дайын хоочуларынын чөвүлөшүнө жеңишчегини М. П. Ермишкина, Р. Котельникова, А. С. Алыбеге, В. Ш. Шама ол аягында ийкейин чоруп көргүзүп турарлар.

Четнеаже үнгөш тр-да болбай ажилдап эгзельме. Чүте дие, бо хире улуг бо луушкуннары хажмында анаа хайгаарап олуртум. тир. Ам ажилдап турары республиканы бойдуз камалымын нигитиле кижилерин терезе черини бауу ээеи кылдыр кижиздерин өөредип турар. Черле мич партиянын хоочуннары бо теринч мурунуста кезе харымсалта улуз.

УЛЕГЕР А

СЭЖП ТК-ың эолкет
ХХVН сээдээдээ кы
амычты бөлөттөт ужура
дөөт күтүмүнүккөткөт а
дап тура, сээд мүрүнүн
гула документалары сө
нип, он ийити беш чыл
бирги чылм — Далегей
тайбын чылтын ажил-амы
ралымыска ча буурун ч
чылдыр уткуп, ажилдап
ледияс.

«Тоора-Хем» совхоз
Көк-Чар сут-баран ферм
— аныктар коллективте,
дартылары саянасыка, би
ажылдап турар он эерт

чыларның ош ййизин аны-
тар. Коллективизм өс-
тургузууп турар коммуни-
дизм ылангыз дагдыкчы-
рымыс Чаш-Уруг Коло-
Вараан, Чечек Салпый
Лопсан болгаш оон-даа ө-
лөрдөн үлөгер ап, эки аа-
чанга, культурага ботте-
ымыс чаңчыктырып ту-
рун.

анаа дадыгып-быжыгары
жиен, ооң амыдыралы
быжыг туруштуудан хам
жыр.

Бистин комсомолчулар
лутун азияа коммунист М.
Вараан удуртуп, социализ
чарышка комсомолчу бурт
шун киржалгезин хайгаар
бистерин хей-ниини ажал
рыкта идегилеги киржин
ча хаара тудуп тудар.

Эрткен чылымды-биле,
инектен 1200 литр сүт с
аар планын тургаш,
1446 литр кылдыр ажыр
сетеш, муриапчыларын
рууче кирдим. Күш-ажы
хире-шаам-биле чедип
чедипкинин дээрге-ле
лектите дагдымчы
мунистерин деткимчези-
дип алынгын.

СЭКП-ний ээлчеглиг ХХ
сүеэдийнхний ажлыг
нү хүн келген тудум у
чоокшулал оран. Төгүү
болуушкуну күш-ажы
чедишккниеривис-биле
куурувус — хүлээлгевис.

М. ЧАМЫЯ
саанчы, комсомо

③ Партиянын облас-
 тизациясында 536 ме-
 366 цех партия органи-
 зациялары болгаш 446 пар-
 тия бөлүктөрү кирип турар. 0
 четтүтү уения дүргүзү-
 22 же, 30 цех партия ор-
 ганизацияларын, 28 партия
 бөлүктү немей тургускан.
 ④ Республикада 142
 коммунист бар.
 ⑤ Республиканын к...

туру нийтлэл-бэлэ 60
чмь планындан ажыр 14
миллион рубльдн пр
дукциязын бугдурен 60
гаш 16 миллион рубльд
продукциязын сайгарг
Продукция сайгарыны
беш чмь планы ноябрь 2
да хүүсэттиген, 47 бүл
рүгч продукция сайга
рыныч планын хуусаа

◎ Беш чыд плагык амыр 2,2 муң тонна сотуг даг-дуги, 4,7 муң т на сүт продуктлары 287 тонна колбаса кырлары, 323 тонна сарыны, 473 муң тонна хем дашты үлетпур берген.

◎ Чоңику калбак регелд бараанырым б чылда 401 миллион аж рубльге буддурген, ол эр е плагынтынгамыды.

миллион рубльга ҳей.
 ○ Он бирги беш ч
 планы хуусаа бетки
 күүсеткен «Каа-Хем»
 мур-даш разрезининг. Т
 вагин электри четкиле
 нинг, сүт комбинатыни
 эйт-сөөк далганы кыл
 заводгун, даараныга ф
 рикалыны мурна
 коллективтери бо чыл
 чедикшининг эгелен

[illegible]

Девизээрнэц экономиктиг болгаш социал хөгжүүдэрин планярыг боттандарынга Советин, оон депутаттарынмол улоу улагтан. Олар улус ажил-агьыннын айгыны ажилдарыда ажилдан турар болгонда, хүн бүртүнү чутула айгырталарын шитирдээрнэ оларын саналдар, кытган хиналаларымыа эршэнт. Кэдо Советин девизээрнэц "Мерген Вүрэн союзос. Депутаттарын мыа хуи мыа ажилдан турар. Малчынарлар, специалистар-даа бар. Оларын илелкейин ажилынны амында, боттандарын бэрэндэ

коммунистар-биле калың деп таанып, базалар бичыкканлар.

СЭКП НК-кың апрель, 1926-жылдагы (1985-ж.) Плениумнааң ныйсаңда чоңуң курту турар чериңиз айым-биле кезжиңизде аяккың кыжың кез биле. Советко төү кыжың Хая суурла 470 ажың өскө-биле агитаторлардагыга тус-оларның аразында «Улсгерлер агитаторлары», «Улсгерлер кудумчу» дөң чарыш доктама чол чоруп турар. Партияң болгаш чакыткың доктадаларың, сээд мурунуң док-менталарың база ол агитатор-ларда айым-биле таңгыткың туруп турар. Малчындар бо-галдар айым-биле тайылбы-ажылы калбарган. Бо ажы-га коммунистер болгаш деп-таттар илгектей кирижи-турар.

Кеңде Советтин, оон күү
коммунист хун бурр ажил-ч
рудуглазгына коммунист
ниц салымшыкыны улуг дээ
ниц демелгээр апар. Күр
ком келжитүнери С.С. Эр
О. Ооржаа, К. Делгер-оол
С. Делгер-оол олар улусту э
ге-чгаргаини ажалын
ылапкелди кирип турар
Ылангыя «Могой-Бүрэн» со
хостун партия ком секретар
хоочун коммунист С.С. Эр
дегикмичи бергүзү, боаду
арга-сүмезин доктаамал кы
пир турар.

«Тышавшейбыт» бугуруу
ге каттыжымкычкыныч
чек» аталынгы чыгылды
күш-ажалыч баштайгы
лэзыныч бир хуниле кел
вис. Бугуруу бажыныч
кый-да калында ажил-
хайнычкыныч.

Каттыжымкычла парти
заныч кылыч кылыч
тары Н. С. Макарова бугу
рутегиң ажил-жылы-биле
ти таштырдым. Он кый
беш чылдым баштайгы чы
мың күш-ажалыч ээлчэк
коллективтиң бугурулган
зым-биле эгесизин ол
гаалды. Он бирги беш ч
дмг планын оонаалдым
дугуруң коллективти 10
а оон доозууч чылмын
планын 110,7 хуу күсетет
Күш-ажалыч ол көртү
лэриң чедип аларыңа

ажымал турар бригадалар
кеңи бурзүз уагту кири
тирген. Агаа немей Н.
Макарова даразында чү
чүтаалма:
— Чүртүгү коммуни
риниң улуг шуулганын
ажымталар хүчү чоокму
олтур. Бичанган сөздө м
агаа коммунисттер чары
биш улам калбарган. А
чылаа чедип алаа күш-а
чы ол кезиниңиңиңиңи
сөздөгө тураскаллы тур
бис. Күш-ажымал ол эл
ниң умурнакчалы бисте
А бисте коммунисттер
бадүргөниң кай-да у
тогунаа ажим-ниңий мур
ку олурдунаа чоруп, э
мурнуңуң социалистти
жи баса-да олар башта
ралар. Партиалың XX
дизе конференцияны

3. ОЛАР

Ам оларынч боттары-биз тапкыжым кирээлиңер. Хей ким улустун кымын хей даараар чекке келдиңиз. Булар Киргизсовета Ериналдуур кыялы бир бригадалык кыялы бир деминг, суу-лешке аймакчалар турат. Оларынч даараан хейинге маарыштыр чыгыкчылар гай эвес улээдеди бериш керек. Бригадир негээде аймакчылар-ла ким, мычкан улээ-херээ бугуңуң. Согуш Кызыла хооронотунг кечкис А. К. Ериналдуу хооронг коммунистери уулу бугуң кай көргүтүп, партияныкыласть конференциямынч келдиңизди сойгалыңа да тартыла эвес. Хоорайынч коммунистери ол-ла бугуңуң

МҮРНҮКҮ

СЭКП обкомутун кешиги коммунист бийишчүсү Лиана Борисовна Изыметов база көтүрсөн. Ол — белгирекшиладан бийишчү «алдыс холдуг» кизи болгон. Акылманын чагылды, а кулхериин амыктарга кулди-бияле дамчыдып беттурар.

В. А. Даржаанын ууруны коммунистгү куш-адымды бритадып бо хуниин 1986 чылдын май айы улуунче ажиллап кире. Боттарынын ол чедикшик чугалады тура, бийишчү коммунисттер В. К. Ростов за биле А. Д. Полежаев анышашан ажилманы хар салгалыш, шевериин дамды турдулар. Херожие утул кыны хезин даады бритадынан дааранышчү Куп-ажычыл Адыр ор

ний үшкү черээниң эгин чыңаа коммунист С. О. Чыңаа устузун чагыяларын шымарыг күөсүдэй тура мактады.

Ажылчыным белин ашпалыч күш-ажыл биле дымтаа Чурру ол коммунист бастерге өш-өртү гарал-биле мактап чүдүм.

Коммунистер парти даатгаларын ак сеткин күөсүдэй, хей-хити ажыл-ка илпейлай кырып турлар. «Чечеткин» коммунист сүздү күрүңүрүм ашпалыч ээлтинеде шык кычар ажылдап турар.

В. КУЗЛА
ЧУРУКТАРДА: (ой тизмилд) А. К. Е. Б. Биче-биле; ательенин дагыгыла петигиде.

[illegible]

багай эвес көргүзүүлгүлүн чы-
дып алган. 1985—1986 чыл-
дарда мал кыштаглаашкынын
база организаствыг эрттирип
турар. Совхозтун эң кол бол-
гаш берге участоктарында

В. СААЯ.
Мөген-Бүрөн кедээ Совет-
диниң күүскоммуун дар-
газы, партияның область
конференциязының деле-
гады.

мийлэмт 60д, ма
1975 муу баш шэр м
каваларым, 18 му
азыраар фабрикаы,
тона нөгө, чарты
пигтазар сиадты ту
ажигалга кырген.

◎ Республикада ил
билгитиң 154 школал
(дөкөж) шюлаалар
алгылда 66374 өөрөн
өөрөн турар. Школа
алмы четпоз 235 уру
амбан черлериде 1
бичиң чаштар хаара
тугусал.

◎ Республикада ил
зи-биле 195 клуб, 206
мустаналар, 166
166 библиотечка бар.
◎ 1980—1984 жыл
38599 чаштар төртү
ген.

◎ Республикада ил
биле 52 эмгекте, ооң
тиңде хоорайларда —
көздө черлерде — 34
негге бар. Эмгекте
аарың кыялериң ча
рып эмгектериң 5140
санаттың туура.
жергеңиңиң амчн
986 кизи, ортуңа и
луң медицина амчн

Алдын-кыс Саяал-Байыр-
оңанчыл база бир кол ажы-
лы — салчыч. Ол ажылта
чээрли бир харалг кыс тур-
гаш, бо-ла фермата 1962 жыл-
да ишюнда кирген. «Тыла-
лар эки сепкилда ак сутте-
дөмейээр, шаанда оран-тан-
дөнгиза чалбарымда баан-
сүт чажар чоранан. Сутте,
шынгал-ла, хуулаазын күш
бар, кижиге херингит бүтү
бүтүмелер мыда. Ындым
продуктуу бугадыр деп сас-
кериб кайда боор деп сас-
керибте мычан колхоз дара-
зы турган Степан Павлозич
Ревник уругу куш-ажылчы
оручуе үзүн. Ойон-бор чээр-
ли дарт чык эртин азы Ал-
дын-кыс назынчымын хей ке-
лген, эи эки үезин, салчыч-
лазынга болгаш ферматын
тургузуп, быжыктарынага
баралгатын. 1966 жылда
совхозтун үш ферматын кат-
тыктарынамында бээр мал-
дың уксазын ажыдыр, сут-
тур хуулазыннар сажал алмыр,
череде мыйкыстыр бола мал
ажылдын хажжүлөр дээш ол
шугуругу ажылал келген.
Фермаң инектеринин би-
рези-де ан чылда ортумаа
биле ийи муу ляр суттү би-
рин турар. Ферма эргелекче
аи боду доооукту чылда бир
инекке онааштыр үш муу ки-

лограмм сүт сагган болгон база катан социалисттик чыгарыштын тилкелерине болуу саалчыларында болууну үч герин көрсүткөн. Чөйрө бо иониздер чадам беш тонутту саап алыган ол. Мөн а көөргө, Чөөн-Хемчик ионунун алды сохозунун чыда да бүтүрө 22000 тонна суду Аламы-кис де ажилда үжөн-не санчын саап шыла тардыр. Ам мыда бир чар аяк саалчылар ажилда тар болгай.

Эрткен чынык республиканын бир ийнеке оянашты саар студуну планы 1377 килограмм турган. А ийн килограммалам хей студу чде үш аяк-агыл — «Кис Тек» сохвох, Дуржулга студуны болгаш СЭНН-XXII сөөдизин аттыг сохвох бүүдүрү шылаа. Күрүне башкы күсүсдеринге Дөрнө сүт бараан фермазыннын кирип турар ууун ийнек ки дээрин моюн илден. Во саалчы кижи болгайда, а дин-кис Санча Байдырова ке эшөөрт-бале демеи, ки саап, баязаларын ажа ийнек саар савалларын ки ийнек болгаш былаа бүүрү чөмгөрлө база сутгарлы, бунде ажилдааны кирип тур

Саянчынын хүлээлгээ
Бычгалжаок бо саянчы ол
ажыл-хөтөркө-биле чөр-
лөштүр ферманын ажил-
организматп, саянчылар
канчаар ажаллап турар
үргүтүч хайлаарап, чон
хөтөмчелерин ап турар. О
камыда өтөчү-үчөт кылы
база бар. Чай аразина
жыйчыне мангаар — уру
төмөгөрл, шолжаке чоруд
Чамдыкта сүт заводуун
лөө алган студунт шына
ферманын болукун лабора
ризында хынамында ча
ай берген болуу, оон чы
гаакын тымары-бөй заво
дхалтар. Оон келген дор
илереттинген чөтөстө
чылдары хөтөмчөлөр ал
саянчыларынын, кажжа
нын, саваларын арыг-ш
ри энжигер, мал чөмч
шынарын, рационун сат
тылып турарын хынаар, ал
раторинин дөриг-хөтөр
деринг бөйдальн көр. Ч
чап турда, азым-бүрт ху
суглаа асы журажылаа
дөш база чалай бар. Бо
деш моондаа еске аажыл
га Аладин-кыстын четтин
харын-лаа, чөдидикын
болуп турарын болаа
улуустуң үжүлөөн бис, д
лөөн бис үжөн
жы шынчалыг бис, д

турар ырында черле убагы бар. Чуге дисе, Алдыңкы кайгачык кызым, кызым ижи чыгадыгың өзү-бүзү өзү-бүлө көөр, тура дөпсөндүштү, организмдериң жыйынтыгы ижи. Бичиң ол чалга-шүпчөң каша жини солуп болур энералыг.

Коллектив кезиңиңиниң ажилдарына, амьрагына болгаш дыштарына таарымчалыг бичиларың тургустун тураларды Алдың-кыс Санал Бичи ошаның кирип турган бичи, Саачылар диче чөткө, уруглары ал амырды диче фермала. Бича диче чөткө бар. А херек апаргачылар кыдым-лаа чичиң коллективке чыкп көр. Иизгичик чем фермага диче турар. Бу хитерде диче чымыр болгаш чымыр болуң ажилгала кирер, да ажилчыннан амырды тустай орол кыдымдың, дичер продукцияң ботон чичигеи сорулга-бичи чымыр дөрт котельнааң нунга улут котельнааң кир. Ферманы механазарын уламчылар. Бу аладар база-ла депутат Адыс Монгуштуң киржиң биче ботаным турар.

Алды-кыс Сапаа-Баймын — Тыва АССР-ининг Советининг депутаттинг даяа соугтурган. Оонинг Удун Советининг даяа соугтурган депутатинг раан. Сааччылааннида район Советининг депутатинг элэн каш катал, а Хракан кедээ Советининг даяа соугтурган депутатинг тымш бурган соугтуртуп келеан. Иманай ССКП райкомунун, бирозурун, ВЛКСМ обуну кижигурун чораян. Пастинг эртен област конференцията ол ССКП обкомуну кижигурун соугтурган. Оон хой-тинг аманга ба база идекпейинг ажал-агымын болташ тийжи калды-даа даалат кудусееринг белеенинг речин ол. Леанин бо Күш-агымачы Кымыл Тушениерин болташ РСНинг кедээ ажал-агымын адалары ажалдачымы даалуг атынн эдлектининг, тиянн ХХ област кижигурун речиниинг делегата дымк-ыс Сапаа-Баймын Кымылтушун а кижигурун, кыг мазу-шмынары мын дымр.

Ч. КАРА-КУС

КАМНА.

Кыямалдык дехумагаал чуртти чети, ийи дисти канчаар а дисти корреспидиямызды сепсе

— Бугу-ле куралыар эч чептүгү, камналгалыгымдарга талалы-биче чикилберган шимиче-честе дисти коллектив баям дып калбаан. Ол дургуу үеини чугула негелринин бирөөн болгалыгын кол чети алыныс—чымы айкма, еске-даа чымы Камнала. —огу дуугай болбас. Чоңоо, бис камнал алыр дээр чар, хеп даяарл алыр болу огу ким алыр боор. Ылаш биске, платал алырмыга амыж, доктарган, тодартар ормалар огу хажмдар эргезин Ындыг болгана, пест ридалларина камналга йымн туңу чик болуру

Бир-ле дуагиринда мтар суугаар кезил кесилер, артыңчыл, кесилер харычкоч ээзеш кылдыр шак мыңчаларыштыр эштеп кылмырла. Бо талалы-бисле

рамытла фабрикасында кам
дуку муштетидер, материал
ду курулмаларын камнаа
кындай турары чууалаа
идентификация мыла партия
ары Т. В. ШИЛЯЕВАДА

СОЮЗЛА

хой-чигити организац
шудуур боттамырны
нийн түнхэлжиде,
цийнмн бот-увечи 0
чигидир талазы-бил
лэстелеревеэс күтүст
Ол нийт чымды-биле
продукция ошангайр
г, 24 муң рубль
камналга бооп алээр
Электр энергияма
ну, чымга, бие-бала
дир камнайт харыга
те харгалжыла
бэлчирмн чалам-биле
гай ажаллар боттамы
гес. Камналга чүрүмү
налдызын каттык
мисонсам, улусу ко
балуу камналга чүрүм
гит турары плав
доктамак хынал,
тинген четтерисни
нуң хемчеглерин алыр
дэшт харымсалгамы
дере дагзын, күтүс
чирн контроллар турар
Эрткен чымын 200
удалзымын камнал
Ол беша 200 рубль
Ош аңгыда, пас ар
дирин, еске-да чү
камнал алдыңын те
р боттамын турар.
будуурдэге октаатты
рн мидит чүве чер

3-кү арын. 1986 ч. январь 10

